L. A. GEELHOED
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2006. január 19. [1]

I – Bevezetés

1. Jelen eljárásban a Tribunal Superior de Justicia de Cantabria (Spanyolország) előzetes döntéshozatali kérdést tesz fel – többek közt – a szociális biztonsági rendszereknek a Közösségen belül mozgó munkavállalókra, önálló vállalkozókra és családtagjaikra történő alkalmazásáról szóló, 1971. június 14-i 1408/71/EGK tanácsi rendelet (a továbbiakban: az 1408/71 rendelet, illetve: a rendelet) 22. cikkének értelmezése tekintetében. [2]

2. A kérdések M. Acereda Herrera és a Servicio Cántabro de Salud (Spanyolország) közötti, M. Acereda Herrera párizsi kórházi kezelésével kapcsolatban felmerült, saját maga és az őt kísérő családtagja utazási, tartózkodási és élelmezési költségei megtérítésének elutasítása miatt folyó eljárás során merültek fel.

1 – Eredeti nyelv: angol.

2 – HL L 149., 2. o.; lásd különösen a szociális biztonsági rendszereknek a Közösségen belül mozgó munkavállalókra, önálló vállalkozókra és családtagjaikra történő alkalmazásáról szóló 1408/71/EGK rendelet, valamint az 1408/71/EGK rendelet végrehajtására vonatkozó szabályok megállapításáról szóló 574/72/EGK rendelet módosításáról és naprakésszé tételéről szóló, 1996. december 2-i 118/97/EK tanácsi rendelettel módosított változatot (HL 1997. L 28., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 3. kötet, 3. o.).

II – Jogi háttér

A – *Közösségi jog*

3. Az 1408/71 rendelet 22. cikkének (1) bekezdése szerint:

„Az a munkavállaló vagy önálló vállalkozó, aki az ellátásra való jogosultság tekintetében kielégíti az illetékes állam jogszabályaiban előírt feltételeket, szükség esetén a 18. cikk rendelkezéseinek figyelembevételével, és:

a) aki állapota miatt azonnali ellátást igényel, mialatt egy másik tagállam területén tartózkodik;

[...] vagy

c) akit az illetékes intézmény feljogosított arra, hogy egy másik tagállamba utazzon az állapotának megfelelő ellátás igénybevétele céljából,

jogosult:

4. A 22. cikk (2) bekezdésének második francia bekezdése szerint: „[A]z (1) bekezdés c) pontjában előírt engedély megadását nem lehet megtagadni, ha az adott ellátás szerepel annak a tagállamnak a jogszabályaiban meghatározott ellátások között, amely tagállam területén az érintett személy lakóhellyel rendelkezett [helyes fordítása: rendelkezik], és ha nem részesülhet ilyen ellátásban az adott ellátásban való részesüléshez általában szükséges időn belül a lakóhely szerinti tagállamban, jelenlegi egészségi állapotának és a betegség valószínű lefolyásának figyelembevételével".

i. természetbeni ellátásra, amelyet az illetékes intézmény nevében a tartózkodási hely [...] szerinti tagállam intézménye nyújt az általa alkalmazott jogszabályoknak megfelelően, mint ha a munkavállaló vagy önálló vállalkozó ott lenne biztosított; ugyanakkor az ellátás nyújtásának időtartamát az illetékes állam jogszabályai határozzák meg;

5. Az 1408/71 rendelet [3] III. címe 1. fejezetének az „Intézmények közötti megtérítések" címet viselő 7. szakasza egyetlen rendelkezést tartalmaz, a 36. cikket, amely a következőképpen szól:

„(1) E fejezet rendelkezéseinek megfelelően egy tagállam intézménye által egy másik tagállam intézménye nevében nyújtott természetbeni ellátások teljes összegét meg kell téríteni.

ii. pénzbeli ellátásra, amelyet az illetékes intézmény nyújt az általa alkalmazott jogszabályoknak megfelelően. Ugyanakkor az illetékes intézmény és a tartózkodási hely vagy a lakóhely szerinti intézmény közötti megállapodás alapján az ellátást a tartózkodási hely vagy lakóhely szerinti intézmény is nyújthatja az illetékes intézmény nevében, az illetékes állam jogszabályainak megfelelően."

(2) Az (1) bekezdésben említett megtérítéseket a 98. cikkben említett végrehajtási rendeletben előírt szabályoknak megfelelően határozzák meg és hajtják végre, akár a tényleges kiadások igazolása ellenében, akár átalány formájában.

3 – Lásd a 118/97 rendelettel módosított változatot.

Az utóbbi lehetőség alkalmazásakor az átalányösszeget úgy kell megállapítani, hogy a megtérítés a lehető legnagyobb mértékben közelítse meg a tényleges kiadásokat.

(3) Két vagy több tagállam, vagy azok hatáskörrel rendelkező hatóságai előírhatnak más megtérítési módszereket, illetve lemondhatnak az illetékességükbe tartozó intézmények közötti megtérítésekről."

B – *A nemzeti szabályozás*

6. Az 1408/71 rendelet hatálybalépésekor megszövegezett, az 1967. november 16-i 2766/1967. sz. rendelet (a továbbiakban: 2766/1967. sz. rendelet) 18. cikkének (1) bekezdése lényegében előírta, hogy amennyiben a jogosult más intézményhez fordul, mint amely számára rendes körülmények között biztosított, az egészségügyi ellátásért felelős intézmény nem felelős a felmerült költségek megtérítéséért, kivéve a (3) és (4) bekezdésben foglalt esetekben. Így a költségek megtérítésére való jogosultság abban az esetben áll fenn, ha a társadalombiztosítási szerv, ilyen irányú kötelezettsége ellenére, indokolatlanul megtagadta az egészségügyi ellátás engedélyezését ((3) bekezdés), és abban az esetben, ha a társadalombiztosítási rendszer alapján a beteg számára biztosított egészségügyi szolgáltatásokon kívüli szolgáltatások igénybevételét sürgős, életmentő ellátás szükségessége indokolta ((4) bekezdés).

7. Az előzetes kérdést előterjesztő bíróság megállapította, hogy a 2766/1967. sz. rendelet 18. cikkének (3) és (4) bekezdésében foglalt esetekben az illetékes spanyol társadalombiztosítási szerv az érintett személy részére megtérítette a saját maga, továbbá – amennyiben indokolt volt – az őt kísérő személy utazási, tartózkodási és étkezési költségeit.

8. Az előzetes döntéshozatalra utaló végzés szerint az utazási, tartózkodási és étkezési költségek megtérítésének rendszere a 2766/1967. sz. rendelet 18. cikkében hivatkozott két esethez való hasonlósága miatt Spanyolországban az 1408/71 rendelet 22. cikke (1) bekezdésének a) és c) pontjában hivatkozott esetekre alkalmazandó.

9. A 2766/1967. sz. rendelet 18. cikkét 1995-ben hatályon kívül helyezte a helyébe lépő 63/1995. sz. királyi rendelet 5. cikke, amelynek (3) bekezdése a költségek megtérítését egyetlen esetre korlátozta, nevezetesen az azonnali életmentő sürgősségi ellátás esetére, ezáltal az ellátás engedélyezésének indokolatlan megtagadásán alapuló költségtérítés jogát megszüntette. A kérdést előterjesztő bíróság előzetes döntéshozatalra utaló végzése az új szabályok hatálya alá eső esetre vonatkozik: amennyiben az egészségügyi ellátást az 1408/71 rendelet 22. cikke (1) bekezdésének a) pontja értelmében más tagállam területén nyújtják, az utazási, tartózkodási és étkezési költségek megtérítése jogos az érintett személy és – amennyiben indokolt – kísérője részére, míg a 22. cikk (1) bekezdésének c) pontjában foglalt esetekben ilyen jogosultság nincs.

III – Tényállás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

10. M. Acereda Herrera, spanyol állampolgár, önálló vállalkozóként a spanyol társadalombiztosítási rendszerben rendelkezik biztosítással.

11. 2002 júliusában M. Acereda Herreránál súlyos betegséget állapítottak meg, amely miatt kezelésben részesült.

12. A részére nyújtott egészségügyi ellátás számos hiányossága miatt, valamint állapota súlyosságára tekintettel M. Acerera Herrera kérelmezte az E 112 nyomtatványt annak érdekében, hogy egy párizsi kórházban kaphasson állapotának megfelelő kezelést.

13. 2003. január 17-én M. Acereda Herrera az 1408/71 rendelet 22. cikke (1) bekezdésének c) pontja értelmében a Servico Cántabro de Saludtól előzetes engedélyt kapott, hogy a kezelésre Franciaországba utazzon.

14. A számára engedélyezett kezelések érdekében M. Acereda Herrera több alkalommal Franciaországba utazott, gyenge egészségi állapota miatt mindig egyik családtagja kíséretében. Ennek eredményeképpen saját maga és családtagja utazási, tartózkodási és étkezési költségei összesen 19 594 eurót tesznek ki.

15. M. Acereda Herrera ezen költségei megtérítését kérte a Servicio Cántabro de Saludtól, kérelmét azonban elutasították. M. Acereda Herrera ezért keresetet nyújtott be a Juzgado de lo Social nº 1 de Santanderhez, amely a keresetet 2003. november 17-én elutasította. M. Acereda Herrera 2004. január 21-én az ítélet megváltoztatása érdekében fellebbezést nyújtott be a Tribunal Superior de Justicia de Cantabriához,

16. A Tribunal Superior de Justicia de Cantabria felfüggesztette az eljárást, és előzetes döntéshozatal végett az alábbi kérdéseket terjesztette az Európai Közösségek Bírósága elé.

„1) Úgy értelmezendő-e az 1971. június 14-i 1408/71 rendelet 22. cikke (1) bekezdésének c) pontja, 22. cikkének (2) bekezdése és 36. cikke – a 118/97/EK tanácsi rendelettel egységes szerkezetbe foglalt változat alapján –, hogy a biztosított, akinek az illetékes intézmény engedélyezte, hogy megfelelő kezelés igénybevétele céljából egy másik tagállamba utazzon, jogosult arra, hogy az engedélyező intézmény megtérítse számára azokat az utazási, tartózkodási és étkezési költségeket, amelyek annak a tagállamnak a területén merültek fel, ahová utazott?

2) Az első kérdésre adott igenlő válasz esetén: létezik-e a közösségi jogban olyan szabály vagy szempont, amelynek alapján megállapítható, hogy mely költségek téríthetők meg, és milyen összegben?

3) Az első kérdésre adott nemleges válasz esetén: összeegyeztethető-e az Európai Közösséget létrehozó Szerződés által meghatározott, a tagállamok és a közösségi intézmények közötti hatáskörmegosztással, és különösen az EK 10. cikkel (korábban az EK-Szerződés 5. cikke), valamint az EK 249. cikkben (korábban az EK-Szerződés 189. cikke) meghatározott közösségi rendeletek jogi természetével az a tény, hogy valamely tagállam nemzeti szabályozása útján oly módon ülteti át egy közösségi rendelet rendelkezéseit, hogy ez utóbbi tartalmát kiegészítő további jogszabályokat alkot, amelyek eltérően kezelnek a rendelet által azonos módon szabályozott eseteket, és ezáltal visszatartják az állampolgárokat attól, hogy éljenek a közösségi szabályozás által biztosított lehetőségekkel és jogokkal? Konkrétan: összeegyeztethető-e az Európai Közösséget létrehozó Szerződéssel és az 1408/71/EGK tanácsi rendelettel az a tény, hogy a Spanyol Királyság olyan nemzeti jogszabályi rendelkezéseket tart hatályban, amelyek a társadalombiztosítási rendszer biztosítottjai számára a fent hivatkozott rendelet 22. cikkében meghatározottakhoz képest az ellátások tekintetében többletjogokat biztosítanak, oly módon azonban, hogy a kiegészítő ellátások az (1) bekezdés c) pontja szerinti esetben nem járnak, és ez a megkülönböztetés semmilyen objektív, arányos és ésszerű okkal nem igazolható?

4) Mindenképpen:

a) Összeegyeztethető-e az állampolgárság alapján történő megkülönböztetés EK 12. cikkben rögzített tilalmával az olyan nemzeti rendelkezés, mint a 2766/1967. sz. rendelet 18. cikkének (3) bekezdését hatályon kívül helyező 63/1995. sz. királyi rendelet 5. cikkének (3) bekezdése, amely a spanyol társadalombiztosítási rendszer biztosítottját megfosztja annak lehetőségétől, hogy megtérítsék részére a Spanyolországban letelepedett egészségügyi szolgáltatást nyújtó vállalkozásoknál vagy szakembereknél olyan esetben igénybe vett egészségügyi ellátások költségeit, ha a társadalombiztosítási rendszer nem tudja az állapotához és a betegsége valószínű előrehaladtához képest ésszerű időn belül biztosítani számára azokat az ellátásokat, amelyre jogosult, ugyanakkor a társadalombiztosítási rendszer igazgatási szervezeti egysége köteles engedélyezni a biztosított számára, hogy ilyen esetben más tagállamban letelepedett egészségügyi szolgáltatást nyújtó vállalkozásoknál vagy szakembereknél vegye igénybe ezeket az ellátásokat?

b) Összeegyeztethető-e a a szolgáltatásnyújtás EK 49. és azt követő cikkekben biztosított szabadságával az olyan nemzeti rendelkezés, mint a 2766/1967. sz.

rendelet 18. cikkének (3) bekezdését hatályon kívül helyező 63/1995. sz. királyi rendelet 5. cikkének (3) bekezdése, amely a spanyol társadalombiztosítási rendszer biztosítottját megfosztja annak lehetőségétől, hogy megtérítsék részére a Spanyolországban letelepedett egészségügyi szolgáltatást nyújtó vállalkozásoknál vagy szakembereknél olyan esetben igénybe vett egészségügyi ellátások költségeit, ha a társadalombiztosítási rendszer nem tudja az állapotához és a betegsége valószínű előrehaladtához képest ésszerű időn belül biztosítani számára azokat az ellátásokat, amelyre jogosult, ugyanakkor a társadalombiztosítási rendszer igazgatási szervezeti egysége köteles engedélyezni a biztosított számára, hogy ilyen esetben más tagállamban letelepedett egészségügyi szolgáltatást nyújtó vállalkozásoknál vagy szakembereknél vegye igénybe ezeket az ellátásokat?

c) Összeegyeztethető-e az EK 81. az EK 82. és az EK 87. cikkben szereplő versenyszabályokkal az olyan nemzeti rendelkezés, mint a 2766/1967. sz. rendelet 18. cikkének (3) bekezdését hatályon kívül helyező 63/1995. sz. királyi rendelet 5. cikkének (3) bekezdése, amely a spanyol társadalombiztosítási rendszer biztosítottját megfosztja annak lehetőségétől, hogy megtérítsék részére a Spanyolországban letelepedett egészségügyi szolgáltatást nyújtó vállalkozásoknál vagy szakembereknél olyan esetben igénybe vett egészségügyi ellátások költségeit, ha a társadalombiztosítási rendszer nem tudja az állapotához és a betegsége valószínű előrehaladtához képest ésszerű időn belül biztosítani számára azokat az ellátásokat, amelyre jogosult, ugyanakkor a társadalombiztosítási rendszer igazgatási szervezeti egysége köteles engedélyezni a biztosított számára, hogy ilyen esetben más tagállamban letelepedett egészségügyi szolgáltatást nyújtó vállalkozásoknál vagy szakembereknél vegye igénybe ezeket az ellátásokat?"

17. Írásbeli észrevételeket Spanyolország, Belgium, Ciprus, Finnország, Írország, Lengyelország és az Egyesült Királyság, valamint a Bizottság nyújtott be. Belgium és Finnország kivételével a tárgyaláson ezek a felek képviseltették magukat.

IV – Az első kérdésről

18. Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy az 1408/71 rendelet 22. cikke (1) bekezdésének c) pontja, (2) bekezdése és 36. cikke úgy értelmezendő-e, hogy a biztosított, akinek az illetékes intézmény engedélyezte, hogy megfelelő kezelés igénybevétele céljából egy másik tagállamba utazzon, jogosult arra, hogy az engedélyező intézmény megtérítse számára azokat az utazási, tartózkodási és étkezési költségeket, amelyek annak a tagállamnak a területén merültek fel, ahová utazott.

Beadványok

19. A spanyol, finn, ciprusi kormány, az Egyesült Királyság Kormánya és Írország szerint a Bíróságnak az első kérdést nemlegesen kell megválaszolnia. Lényegében azzal érvelnek, hogy a 22. cikk (1) bekezdése c) pontjának i. alpontja természetbeni ellátásokra jogosít, amelyben benne foglaltatik, mint a jelen ügyben is, a biztosított lakóhelye szerinti tagállam illetékes intézménye helyett valamely más tagállam területén nyújtott kórházi kezelés. Ez a rendelkezés nem terjed ki az utazási és tartózkodási költségekre, így a biztosítási jogviszony szerinti tagállam nem köteles ezen költségek megtérítésére. A spanyol kormány hozzáteszi, hogy a Leichtle-ügyben hozott ítélet [4] nem alkalmazandó a jelen ügyre. A német jogszabályokkal ellentétben a spanyol jogszabályok nem teszik lehetővé az utazási, tartózkodási és étkezési költségek megtérítését, még abban az esetben sem, ha a kezelést Spanyolországban nyújtják.

20. A belga kormány szerint a közösségi jog nem biztosít jogosultságot a járulékos költségek megtérítése tekintetében, de nem is tiltja meg, hogy a kezelés helye szerinti tagállam ilyen jogosultságot biztosítson. Ebben az esetben a kezelés helye szerinti tagállam joga alkalmazandó, kivéve, ha a biztosítási jogviszony szerinti tagállam díjszabása a betegre nézve kedvezőbb. [5]

21. A lengyel kormány azt az álláspontot képviseli, miszerint a rendelet 22. cikke összefüggésében az utazási, tartózkodási és étkezési költségek csak annyiban kérhetők, amennyiben ezen költségek megtérítésének joga a nemzeti jog szerint fennáll. Hozzáteszi, hogy a tagállamoknak a rendelet 22. cikkében lefektetett rendszer hatékony működésének biztosítására vonatkozó kötelezettsége magában foglalhatja, hogy az illetékes intézménynek ezen költségeket meg kell térítenie.

22. A Bizottság a Bíróságnak a Kohll-ügyben [6], a Vanbraekel-ügyben [7] és az Inizan-ügyben [8] hozott ítéleteire hivatkozik, azt az álláspontot foglalva el, miszerint az 1408/71 rendelet 22. és 36. cikke nem állapítja meg, hogy az illetékes intézmény köteles a járulékos költségeknek közvetlenül a biztosított részére megtéríteni. Azonban, ahogyan az a Leichtle-ügyből [9] és a Molenaar-ügyből [10] következik, a 22. cikk (1) bekezdésének c) pontja a kezelés helye szerinti tagállam intézményére rója az ilyen költségeknek a biztosított részére történő megtérítésének a kötelezettségét, mivel ezek a költségek a 22. cikk (1) bekezdésének c) pontja szerinti természetbeni ellátások szerves részének tekinthetők. Következésképpen a kezelés helye szerinti tagállam intézményének ezen költségeket az általa alkalmazott jogszabályoknak megfelelően kell megtérítenie, mint ha a biztosított ott lenne biztosított. Ezt követően az illetékes intézmény az 1408/71 rendelet 36. cikkében foglalt feltételeknek megfelelően közvetlenül a kezelés helye szerinti tagállam intézményének köteles a költségeket megtéríteni.

4 – C-8/02. sz. Leichtle-ügyben 2004. március 18-án hozott ítélet (EBHT 2004., I-2641. o.).

5 – A C-368/98. sz., Vanbraekel és társai ügyben 2001. július 12-én hozott ítélet (EBHT 2001., I-5363. o.) 53. pontja.

6 – C-158/96. sz. Kohll-ügyben 1998. április 28-án hozott ítélet (EBHT 1998., I-1931. o.).

7 – Hivatkozás az 5. lábjegyzetben.

8 – C-56/01. sz. Inizan-ügyben 2003. október 23-án hozott ítélet (EBHT 2003., I-12403. o.).

9 – Hivatkozás a 4. lábjegyzetben; az ítélet 35. pontja.

10 – A C-160/96. sz. Molenaar-ügyben 1998. március 5-én hozott ítélet (EBHT 1998., I-843. o.) 31. pontja.

23. A Bizottság hozzáteszi, hogy a társadalombiztosítási intézmények az EK 10. cikk, valamint az 1408/71 rendelet 84. cikke értelmében kötelesek együttműködni a 22. cikk (1) bekezdésének c) pontja és a 36. cikk helyes alkalmazásának biztosítása érdekében és – következésképpen – azért, hogy a biztosítottak jogai teljes körűen érvényesülnek. Ebből következően abban az esetben, ha a kezelés helye szerinti tagállam intézménye nem teljesítette megfelelően a 22. cikkben foglalt, a természetbeni ellátások nyújtására irányuló kötelezettségét, és az illetékes intézmény elutasította ezen kötelezettség teljesítésének elősegítését, ez utóbbi intézmény kötelessége, a kezelés helye szerinti tagállam intézményének esetleges felelősségére való tekintet nélkül, hogy a biztosított személy által viselt költségeket közvetlenül megtérítse a biztosított számára. [11]

Álláspont

24. Először, ahogyan az – többek között – a rendelet negyedik preambulumbekezdéséből nyilvánvaló, az 1408/71 rendelet nem célozza a tagállamok társadalombiztosítási jogszabályainak harmonizálását, csupán a különböző tagállamok intézményei közötti együttműködési rendszert állít fel a munkavállalók Közösségen belüli szabad mozgása érdekében. [12]

25. A rendelet 22. cikke (1) bekezdésének c) pontja a biztosított részére lehetővé teszi, hogy valamely tagállam illetékes intézménye feljogosítsa arra, hogy másik tagállamba utazzon az állapotának megfelelő ellátás igénybevétele céljából. Ilyen esetekben az érintett személy az 1408/71 rendelet 22. cikke (1) bekezdésének első francia bekezdése alapján természetbeni ellátásra jogosult, [13] amelyet az illetékes intézmény nevében a tartózkodási hely szerinti tagállam intézménye nyújt ez utóbbi intézmény által alkalmazott jogszabályoknak megfelelően, mint ha az adott személy ott lenne biztosított. Az ellátás nyújtásának időtartamát az illetékes állam jogszabályai határozzák meg.

26. A 22. cikk (2) bekezdése meghatározza azokat a feltételeket, amelyek fennállása esetén a külföldi kezelésre vonatkozó engedély megadását nem lehet megtagadni; „ha az adott ellátás szerepel annak a tagállamnak a jogszabályaiban meghatározott ellátások között, amely tagállam területén az érintett személy lakóhellyel rendelkezik, és ha nem részesülhet ilyen ellátásban az adott ellátásban való részesüléshez általában szükséges időn belül, jelenlegi egészségi állapotának és a betegség valószínű lefolyásának figyelembevételével".

27. Meg kell jegyezni, hogy a más tagállam területén történő kezeléshez való jogosultságot bármely tagállam sokkal szé-

11 – A C-326/00. sz. IKA-ügyben 2003. február 25-én hozott ítélet (EBHT 2003., I-1703. o.) 51. és 61. pontja.

12 – Lásd még a 807/79. sz., Gravina és társai ügyben 1980. július 9-én hozott ítélet (EBHT 1980., 2205. o.) 7. pontját; a 21/87. sz. Borowitz-ügyben 1988. július 5-én hozott ítélet (EBHT 1988., 3715. o.) 23. pontját; a C-227/89. sz. Rönfeldt-ügyben 1991. február 7-én hozott ítélet (EBHT 1991., I-323. o.) 12. pontját, valamint a C-393/99. és C-394/99. sz., Hervein és társai egyesített ügyekben 2002. március 19-én hozott ítélet (EBHT 2002., I-2829. o.) 50. pontját.

13 – A 22. cikk (1) bekezdése c) pontjának ii) alpontja értelmében az ellátásra jogosult biztosított pénzbeli ellátásra is igényt tarthat. A Molenaar-ügyben hozott, fent hivatkozott ítélet 31. pontjából következik, hogy „a pénzbeli ellátások lényegében a munkavállalók betegség miatti keresetkiesésük kártalanítására szolgálnak". Így ezen ellátások a jelen ügyben irrelevánsak.

sebb körben is engedélyezheti. A rendelet csupán azt határozza meg, mikor nem tagadható meg az engedély megadása, de a tekintetben nem határoz meg korlátokat, hogy az engedélyt mikor lehet megadni. [14]

28. A másik tagállamban történő egészségügyi ellátásra jogosult személy az ellátás igénybevételére való jogosultság igazolása végett megkapja az E 112 nyomtatványt. [15] Ennek következtében a beteg valamely más tagállamban ugyanolyan feltételekkel kaphat egészségügyi ellátást, mint a másik tagállam jogszabályai szerint biztosított személyek. [16] Az E 112 nyomtatvány kiadása a biztosítási jogviszony helye szerinti tagállam illetékes intézményének kötelezettségvállalása arra, hogy az ellátás költségeit megtéríti az ellátás nyújtásának helye szerinti tagállam illetékes szerve részére. [17] A költségeket általában közvetlenül az ellátás helye szerinti illetékes szerv részére térítik meg. A térítés kiszámításának viszonyítási alapja az ellátás helye szerinti tagállamban érvényben lévő jogszabályok szerinti díjszabás. [18]

29. Az 1408/71 rendelet 22. cikkének világos szövegezéséből következik, hogy valamely személynek az egészségügyi ellátások igénybevételére való jogosultsága korlátozott a valamely más tagállam területén való ideiglenes tartózkodás ideje alatt. Ez a rendelkezés nem foglalja magába a külföldi egészségügyi ellátással kapcsolatban felmerült járulékos költségeket, mint amilyenek az utazási, tartózkodási és étkezési költségek. Továbbá a 22. cikkben kialakított mechanizmus, a rendelet 36. cikkével együtt, csak az egészségügyi ellátás költségeinek közvetlenül az intézmények közötti megtérítését írja elő, az ellátás helye szerinti tagállamban érvényes díjszabás alapján. A járulékos költségek megtérítése ezért a nemzeti szabályozás alá tartozik. Az ilyen költségek csak annyiban kérhetők, amennyiben a nemzeti jog szerint fennáll az ezek megtérítésére való jogosultság.

30. A Leichtle-ügyből [19] következik, hogy amennyiben valamely tagállam jogszabályai a tagállam területén kapott egészségügyi ellátás járulékos költségeinek megtérítését is lehetővé teszik, ugyanezen korlátok és feltételek alkalmazandók a más tagállam területén nyújtott ellátás tekintetében is. Az ilyen

14 – A Vanbraekel és társai ügyben hozott, fent hivatkozott ítélet 31. pontja.

15 – Lásd a 182/78. sz., Pierik II. ügyben 1979. május 31-én hozott ítélet (EBHT 1979., 1977. o.) 15. pontját, amelyben a Bíróság megállapította, hogy mivel „a szükséges kezeléssel járó költségek az engedélyt megadó illetékes intézmény költségei voltak, amely annak a tagállamnak az intézménye, ahova az érdekelt távozik, hogy megkapja az ellátást, az ilyen engedélyt figyelembe véve köteles ezt a ellátást nyújtani, még akkor is, ha az általa alkalmazott jogszabályok értelmében csak joga van az ellátás nyújtására, de arra nem köteles".

16 – A Vanbraekel és társai ügyben hozott, fent hivatkozott ítélet 32. pontja és az Inizan-ügyben hozott, fent hivatkozott ítélet 21. pontja.

17 – A kezelés költségeinek intézmények közötti megtérítését az 1408/71 rendelet 36. cikke szabályozza, az 574/72 rendelet 93. cikkével együtt. A 36. cikk értelmében a biztosítási jogviszony helye szerinti tagállam intézményének az egészségügyi ellátás helye szerinti tagállam intézménye által nyújtott természetbeni ellátások teljes összegét az 574/72 rendelet 93. cikkében meghatározott eljárás szerint meg kell térítenie. Az intézmények közötti követelések és tartozások a tényleges költségekre vonatozó bizonylatok alapján, illetve átalányösszegben állapítandók meg, kivéve, ha az érintett tagállamok vagy ezen tagállamok illetékes intézményei a megtérítés más módszerét állapították meg, vagy az illetékességükön belül lemondtak az intézmények közötti megtérítésről. Lásd még az IKA-ügyben hozott, fent hivatkozott ítélet 54. pontját.

18 – A 22. cikkből ez következik, amely előírja, hogy a természetbeni ellátást „a tartózkodási hely szerinti tagállam intézménye nyújtja az általa alkalmazott jogszabályoknak megfelelően, mint ha a munkavállaló vagy önálló vállalkozó ott lenne biztosított". Lásd még a Vanbraekel és társai ügyben hozott, fent hivatkozott ítélet 55. pontját.

19 – Hivatkozás a 4. lábjegyzetben.

esetben a beteg járulékos költségei megtérítése kötelezettségének mértéke a nemzeti jog szerinti jogosultságainak mértékétől függ.

31. A kérdést előterjesztő bíróság a jelen ügyben rámutat, hogy olyan eset is lehetséges, amikor a más tagállamba utazást és az ott tartózkodást pontosan az illetékes intézménynek az ellátás elfogadható időn belüli nyújtásának elmulasztása teszi szükségessé. Ez az eset, amikor a beteg valamely más tagállam kórházában való ellátásra jogosult, a 22. cikk (2) bekezdésének második francia bekezdése értelmében.

32. Ilyen esetben, valamint a 30. cikk szerinti jogosultság hiányában a legméltányosabb megoldás az lenne, ha a biztosítási jogviszony helye szerinti tagállam az 1408/71 rendelet 22. cikke szerinti engedély birtokában lévő biztosított számára ténylegesen lehetővé tenné, hogy részesüljön a számára engedélyezett, a nemzeti egészségügyi rendszeren kívüli egészségügyi ellátásban; más szóval: a tagállam a biztosítottat támogatja a nemzeti egészségügyi rendszeren kívüli egészségügyi ellátás igénybevételével kapcsolatban szükségképpen felmerült utazási, tartózkodási és étkezési költségek tekintetében.

33. Ahogyan azonban az már fent említésre került, az 1408/71 rendelet 22. cikkéből nem következik az ilyen támogatásra, illetve megtérítésre való jogosultság. Kizárólag a tagállam határozza meg, hogy a beteget ilyen formában támogatja-e, illetve megtérít-e bizonyos költségeket, így például az utazási, tartózkodási és étkezési költségeket.

34. Hozzátenném továbbá, hogy vitathatatlan az a tény, miszerint az olyan szolgáltatásokat, mint az intézménybe speciális egészségügyi járművön történő szállítást, illetve a kórházi tartózkodást és a kórházban biztosított étkezést a kezelés szerves részének, azaz természetbeni ellátásnak kell tekinteni. Mindezen szolgáltatásokra a rendelet 22. cikke vonatkozik.

35. A fentiek alapján álláspontom szerint a Bíróságnak az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy az 1408/71 rendelet 22. cikke (1) bekezdésének c) pontja, (2) bekezdése és 36. cikke nem értelmezhető úgy, hogy a biztosított, akinek az illetékes intézmény engedélyezte, hogy megfelelő kezelés igénybevétele céljából egy másik tagállamba utazzon, jogosult arra, hogy az engedélyező intézmény megtérítse számára azokat az utazási, tartózkodási és étkezési költségeket, amelyek annak a tagállamnak a területén merültek fel, ahová utazott.

V – A második kérdésről

36. A kérdést előterjesztő bíróság második kérdését abban az esetben teszi fel, ha a Bíróság az első kérdésre azt a választ adná, hogy az 1408/71 rendelet 22. cikke (1) bekezdésének c) pontja, (2) bekezdése, valamint

36. cikke az érintett biztosított személy számára lehetővé teszi az utazási, tartózkodási és étkezési költségek megtérítését.

37. Tekintettel arra, hogy javaslatom szerint az első kérdést nemlegesen kell megválaszolni, a második kérdés vizsgálatára nincs szükség.

VI – A harmadik kérdésről

38. Harmadik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keresi a választ, hogy ellentétesek-e az EK 10. cikkel és az EK 249. cikkel az olyan tagállami jogszabályok, mint az alapeljárás tárgyát képező jogszabályok, amelyek a rendelet 22. cikke (1) bekezdésének a) pontja alá tartozó esetekben kedvezőbb költségtérítést állapítanak meg, mint a 22. cikk (1) bekezdésének c) pontja alá tartozó esetekben.

Beadványok

39. A spanyol kormány előadja, hogy a harmadik kérdés nem kapcsolódik az alapeljáráshoz.

40. A Bizottság álláspontja szerint az 1408/71 rendelet 22. cikke nem arra szolgál, hogy a biztosítottak részére az illetékes tagállamban hatályos jogszabályok szerinti költségtérítést szabályozza. A 22. cikk nem alkalmazandó az ilyen jogszabály tekintetében, nem korlátozza az illetékes tagállam jogát arra, hogy a nemzeti jogban a biztosított személyek részére többletjuttatásokat állapítson meg, és nem írja elő ilyenek megállapítását sem. Az a tény, miszerint az alapeljárás tárgyát képező jogszabályok a 22. cikk (1) bekezdésének a) pontjában meghatározott esetekben előírják az utazási tartózkodási és étkezési költségek megtérítését, a 22. cikk (1) bekezdésének c) pontjában meghatározott esetekben azonban nem, önmagukban nem tekinthetők ellentétesnek az 1408/71 rendelet 22. cikkével, együtt értelmezve azt az EK 10. cikkel és az EK 249. cikkel.

41. A belga kormány előadja, hogy az a tény, miszerint valamely tagállam a nemzeti jogában többletjogokat biztosít a közösségi jogszabályokban meghatározottakkal azonos esetekre nézve, azonban ezen jogokat kizárja a kizárólag a közösségi jogra hivatkozás esetében, nem egyeztethető össze az elsődleges és másodlagos közösségi joggal.

42. A lengyel kormány, az Egyesült Királyság Kormánya és Írország álláspontja szerint a tagállamok kötelesek biztosítani, hogy a nemzet jog semmilyen módon ne ássa alá,

vagy ne gátolja valamely rendelet rendelkezéseit, és ne akadályozza vagy korlátozza a rendelet szerint jogosultsággal rendelkező személy részére járó ellátás igénybevételét. A ciprusi kormány és az Egyesült Királyság Kormánya hozzáteszi, hogy a közösségi jog megsértése nem áll fenn, mivel a nemzeti feltételeket nem a szerint alkalmazzák eltérően, hogy az egészségügyi ellátást Spanyolországban vagy más tagállamban nyújtják-e, és így a más tagállamban történő egészségügyi ellátást nem teszik nehezebbé, mint Spanyolországban.

43. A finn kormány előadja, hogy nem következik az EK 10. cikkből és az EK 249. cikkből, hogy a nemzeti jogalkotó köteles a kapott egészségügyi ellátással kapcsolatos költségek megtérítésére való jogosultságról rendelkezni az olyan biztosítottak tekintetében, akik a 22. cikk (1) bekezdésének c) pontja alá esnek.

Álláspont

44. Megállapításra került, hogy az 1408/71 rendelet 22. cikke nem vonatkozik a külföldi egészségügyi ellátással kapcsolatban felmerült járulékos költségekre, így az utazási, tartózkodási és étkezési költségekre. Következésképpen az EK 10. cikk [20] és az EK 249. cikk [21] nem zárja ki, hogy a nemzeti jogszabályok az 1408/71 rendeletben meghatározottaknál szélesebb körű ellátások nyújtását tegyék lehetővé.

45. Ezért kizárólag a tagállam határozhatja meg, hogy elfogad-e olyan kiegészítő rendelkezéseket, amelyek bizonyos költségek megtérítésére jogosítanak.

46. Ezen nem változtat az a tény sem, hogy a nemzeti jogszabály a költségek megtérítését egyetlen esetre korlátozza, nevezetesen az azonnali életmentő sürgősségi ellátás esetére, és ezáltal megszünteti az ellátás engedélyezésének indokolatlan megtagadásán alapuló költségtérítés jogát. Ahogyan azt Írország helyesen emeli ki, az a tény, hogy a nemzeti jogszabályok többletellátást engednek a

20 – Az EK 10. cikk szerint, amely a jóhiszemű együttműködés alapelvét fogalmazza meg, a tagállamok kötelesek a rendeletek átültetését és végrehajtását biztosítani.

21 – Az EK 249. cikk második francia bekezdése értelmében a rendelet általános hatállyal bír, és közvetlenül alkalmazandó valamennyi tagállamban. Ennélfogva, jogi természetéből és a közösségi jogforrások rendszerén belül betöltött funkciójából adódóan, a rendelet közvetlen hatállyal bír, és mint ilyen alkalmas arra, hogy a magánszemélyeknek olyan jogokat biztosítson, amelyeket a nemzeti bíróságoknak védelemben kell részesíteniük. A rendelet közvetlen alkalmazhatósága azt jelenti, hogy a hatálya alá tartozó személyek javára vagy hátrányára való alkalmazandósága és hatálybalépése független a nemzeti jogba átültető intézkedésektől. A tagállamok a Szerződésből eredő és annak ratifikálásával vállalt kötelezettségeik alapján kötelesek a rendeletek és más közösségi jogi szabályok közvetlen hatályának akadályozásától tartózkodni. E kötelezettség gondos betartása elengedhetetlen feltétele a közösségi rendeletek egyidejű és egységes alkalmazásának a Közösség egészén belül (a 34/73. sz., Fratelli Variola ügyben 1973. október 10-én hozott ítélet [EBHT 1973., 981. o.] 8. és 10. pontja). A nemzeti bíróságok, amelyek feladata az illetékességi területükön belül a közösségi jogszabályok alkalmazása, kötelesek gondoskodni arról, hogy e jogszabályok teljes mértékben érvényesülnek (lásd különösen a 106/77. sz. Simmenthal-ügyben 1978. március 9-én hozott ítélet [EBHT 1978., 629. o.] 16. pontját, a C-213/89. sz., Factortame és társai ügyben 1990. június 19-én hozott ítéletének [EBHT 1990., I-2433. o.] 19. pontját, valamint a C-453/99. sz., Courage és Crehan ügyben 2001. szeptember 20-án hozott ítéletének [EBHT 2001., I-6297. o.] 25. pontját).

22. cikk (1) bekezdésének a) pontja alapján jogosult személy számára, amennyiben ezen ellátás nem része a tagállam 22. cikk (1) bekezdésének a) pontja szerint kötelezettségének, nem akadályozza a biztosítottat a 22. cikk (1) bekezdésének c) pontja szerinti jogok gyakorlásában.

47. A fentiek alapján úgy ítélem meg, hogy a Bíróságnak a harmadik kérdésre azt a választ kell adnia, hogy nem ellentétesek az EK 10. cikkel és az EK 249. cikkel az olyan tagállami jogszabályok, mint az alapeljárás tárgyát képező jogszabályok, amelyek a rendelet 22. cikke (1) bekezdésének a) pontja alá tartozó esetekben kedvezőbb költségtérítést állapítanak meg, mint a 22. cikk (1) bekezdésének c) pontja alá tartozó esetekben.

VII – A negyedik kérdésről

48. Negyedik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keresi a választ, hogy ellentétes-e az EK 12. cikkel, az EK 49. cikkel, valamint az EK 81., az EK 82. és az EK 87. cikkel az olyan tagállami jogszabály, mint a jelen eljárás tárgyát képező is, amely a spanyol társadalombiztosítási rendszer biztosítottját megfosztja annak lehetőségétől, hogy megtérítsék részére a Spanyolországban letelepedett, de a spanyol társadalombiztosítási rendszerhez nem kapcsolódó egészségügyi szolgáltatást nyújtó vállalkozásoknál vagy szakembereknél igénybe vett egészségügyi ellátások költségeit.

Beadványok

49. A spanyol kormány szerint a negyedik kérdés nem kapcsolódik az alapeljáráshoz. Az Egyesült Királyság Kormánya egyetért ezzel. Álláspontja szerint, figyelembe véve az ügy tényállását, a negyedik kérdés pusztán hipotetikus.

50. A ciprusi és a finn kormány, valamint Írország lényegében azzal érvel, hogy olyan esetben, amikor egy Spanyolországban lakóhellyel rendelkező személy spanyol magánszolgáltatótól kap egészségügyi szolgáltatást, a közösségi jog nem alkalmazandó, mivel hiányzik a határokon átnyúló elem. Előadják továbbá, hogy az EK 81., az EK 82. és az EK 87. cikk nem alkalmazandó az olyan jogszabályi intézkedésekre, mint a jelen ügyben megtámadott intézkedések.

51. A belga kormány előadja, hogy a negyedik kérdésben körülírt eset összeegyeztethető az EK 49. cikkel, és nem torzul a verseny Spanyolországban a rendszerhez nem kapcsolódó, illetve a magánszolgáltatók esetében.

52. A lengyel kormány szerint az EK 82. cikk és az EK 86. cikk akkor sérülne, ha megállapításra kerülne, hogy az egészségügyi ellátások területe a betegekre hátrányos módon korlátozott, és ha a spanyol állami

egészségügyi szervek erőfölénye felelős lenne a tagállamok közötti kereskedelem befolyásolásáért, ami akkor állna fenn, ha a magán egészségügyi szolgáltatók által nyújtott egészségügyi szolgáltatás más tagállamok állampolgáraira is hatást gyakorolna.

53. A Bizottság álláspontja szerint, figyelembe véve az ügy tényállását, a spanyol jogszabályok nem ellentétesek az EK 12., az EK 49., az EK 81., az EK 82. és az EK 87. cikkel.

Álláspont

54. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint egyedül az ügyben eljáró és a bírósági döntésért felelősséggel tartozó nemzeti bíróság feladata, hogy az ügy sajátosságaira figyelemmel ítéletének meghozatala szempontjából megítélje az előzetes döntéshozatal szükségességét, valamint a Bíróság elé terjesztendő kérdések jelentőségét. [22] Ettől függetlenül a Bíróság úgy vélte, hogy nem dönthet a nemzeti bíróság által előzetes döntéshozatalra előterjesztett olyan kérdésről, amely esetében nyilvánvaló, hogy az adott közösségi jogszabály értelmezése vagy érvényességének vizsgálata, amelyet a nemzeti bíróság kért, nem függ össze az alapeljárás tárgyával vagy céljával, illetve ha a szóban forgó probléma elméleti jellegű, és a Bíróság nem rendelkezik azon tényállási, illetve jogi elemek ismeretével, amelyek szükségesek ahhoz, hogy a feltett kérdéseket hasznos jelleggel meg lehessen válaszolni. [23]

55. Az előzetes döntéshozatalra utaló végzésből kitűnik, hogy a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keres választ, hogy ellentétes-e az EK 12. cikkel, az EK 49. cikkel, valamint az EK 81., az EK 82. és az EK 87. cikkel az olyan eset, amikor a Spanyolországban letelepedett, de a társadalombiztosítási rendszerhez nem kapcsolódó egészségügyi szolgáltatást nyújtó vállalkozások vagy szakemberek a társadalombiztosítási rendszert igénybe venni jogosult személyek számára biztosítandó egészségügyi szolgáltatás nyújtásából ki vannak zárva, miközben a más tagállamban letelepedett egészségügyi szolgáltatást nyújtó vállalkozások vagy szakemberek nyújthatnak ilyen egészségügyi szolgáltatást.

56. Az alapeljárás azonban nem ezt a kérdést érinti, hanem azt, hogy M. Acereda Herrera, aki saját maga és családtagja részére a párizsi kórházi kezelésével kapcsolatban felmerült utazási, tartózkodási és étkezési költségek megtérítését kéri, jogosult-e az ilyen megtérítésre.

57. A negyedik kérdésre tehát nem szükséges válaszolni.

22 – Lásd a C-415/93. sz., Union Royale Belge des Sociétés de Football Association és társai kontra Bosman és társai ügyben 1995. december 15-én hozott ítélet (EBHT 1995., I-4921. o.) 59. pontját.

23 – Lásd a C-36/99. sz., Idéal tourisme ügyben 2000. július 13-án hozott ítélet (EBHT 2000., I-6049. o.) 20. pontját.

VIII – Végkövetkeztetések

58. Fentiekből következően a Tribunal Superior de Justicia de Cantabria által a Bíróság elé előzetes döntéshozatalra felterjesztett kérdésekre az alábbi válaszokat kell adni:

„1) Az 1408/71 rendelet 22. cikke (1) bekezdésének c) pontja, (2) bekezdése és 36. cikke nem értelmezhető úgy, hogy a biztosított, akinek az illetékes intézmény engedélyezte, hogy megfelelő kezelés igénybevétele céljából valamely másik tagállamba utazzon, jogosult arra, hogy az engedélyező intézmény megtérítse számára azokat az utazási, tartózkodási és étkezési költségeket, amelyek a szóban forgó a tagállam területén merültek fel.

2) Nem ellentétesek az EK 10. cikkel és az EK 249. cikkel az olyan tagállami jogszabályok, mint az alapeljárás tárgyát képező jogszabályok, amelyek a rendelet 22. cikke (1) bekezdésének a) pontja alá tartozó esetekben kedvezőbb költségtérítést állapítanak meg, mint a 22. cikk (1) bekezdésének c) pontja alá tartozó esetekben."